

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌میسری، پلاک ۲۲ • تلفن گویا: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • شماره: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • تلفن گهی‌ها: ۰۲۶-۸۶ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: موسسه مطبوعاتی نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شتر

شنبه ۶ تیر ۱۴۰۵ • ۱۲ محرم ۱۴۴۸ • ۲۷ ژوئن ۲۰۲۶ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۴۱۷ • ۱۲ صفحه

اذان ظهرتهران ۱۲:۰۷ • اذان مغرب ۱۹:۴۵ • اذان صبح فردا ۳:۰۴ • طلوع آفتاب ۴:۵۱

www.sharghdaily.com

aparat:tasvirshargh

Telegram:SharghDaily

youtube:sharghdaily

twitter:sharghdaily

instagram:sharghdaily1

کودکی

تورم، افق تجربه کودک را کوچک می‌کند

روزهای پس از جنگ، اتفاق تلخ دیگری نیز رخ داده و آن تأثیر تورم بر سبید زندگی طبقه متوسط است که باید کودکان هزینه آن را بپردازند.

مطهره خردمندان در اقتصادنیوز تأثیری را که کودکان به خاطر تورم می‌بینند، بررسی کرده است؛

وقتی باید بین غذا و تفریح یکی را انتخاب کرد یا وقتی باید بین آموزش و سلامت یکی دیگر را. حالا دیگر طبقه متوسط قرار نیست کودک خود را یا بسیاری از تجربه‌ها آشنا کند و تا چند سال پیش کمتر از زبان خانواده‌های طبقه متوسط شنیده می‌شد بگویند: «امسال فقط یکی از کلاس‌ها را ادامه بده».

یکی از شاخصه‌های طبقه متوسط ایرانی، اصرار بر حضور فرزندان‌ش در کلاس‌های جانبی مثل کلاس زبان، موسیقی، ورزش و فعالیت‌های هنری بود. این کلاس‌ها فقط یک سرگرمی نبودند؛ بخشی از سرمایه‌گذاری خانواده‌ها برای آینده فرزندان محسوب می‌شدند. اما اکنون در میانه تورم مزمن، نااطمینانی اقتصادی، تبعات جنگ و فضای تعلیقی حاکم بر اقتصاد، بسیاری از خانواده‌ها نگران شده‌اند درباره همان سرمایه‌گذاری‌ها تجدیدنظر کنند.

بررسی قیمت‌های سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد هزینه یک کلاس زبان کودک در بسیاری از آموزشگاه‌ها بین یک‌میلیون و ۳۰۰ هزار تومان تا یک‌میلیون و ۸۰۰ هزار تومان در هر ترم است و در برخی مؤسسات بالاتر نیز می‌رود. شهریه کلاس‌های کانون زبان نیز به حدود یک‌میلیون و ۴۰۰ هزار تومان رسیده است. ورزش هم تقریباً همین قیمت‌هاست. اگر تا چند سال پیش یک کودک طبقه متوسط می‌توانست هم‌زمان زبان، شنا، موسیقی و یک فعالیت هنّری را تجربه کند، امروز بسیاری از خانواده‌ها مجبورند از میان این گزینه‌ها انتخاب کنند.

والدین دیگر نمی‌پرسند «چه کلاسی برای رشد فرزندم بهتر است؟»، بلکه می‌پرسند «کدام کلاس را حذف کنیم؟».

در بسیاری از خانواده‌ها، موسیقی قربانی زبان می‌شود و در برخی دیگر ورزش جای هنر را می‌گیرد. حتی خانواده‌هایی که فقط یک فرزند دارند نیز از منطق حذف و اولویت‌بندی در امان نمانده‌اند.

پس از ماه‌ها تنش، نااطمینانی و تعلیق اقتصادی، بسیاری از خانواده‌ها ترجیح می‌دهند هزینه‌های غیرضروری را کاهش دهند. اما نکته مهم اینجاست که آنچه امروز حذف می‌شود، دیگر کالای لوکس نیست. بررسی‌های میدانی از آموزشگاه‌های زبان، موسیقی و برخی باشگاه‌های ورزشی نشان می‌دهد پرداخت اقساطی شهریه به یکی از ابزارهای اصلی حفظ مشتریان تبدیل شده است. خانواده‌هایی که تا چند سال پیش شهریه یک ترم یا چند ماه را یکجا پرداخت می‌کردند، امروز ترجیح می‌دهند هزینه‌ها را در چند قسط تقسیم کنند. با این تقاسیم اگر یک خانواده طبقه متوسط بخواهد برای یک کودک فقط سه فعالیت متعارف (زبان، ورزش و موسیقی) را حفظ کند، ماهانه چیزی حدود پنج تا ۹ میلیون تومان هزینه خواهد داشت. اگر تفریح‌های آخر هفته نیز اضافه شود، این عدد به‌راحتی به هشت تا ۱۲ میلیون تومان در ماه می‌رسد. حالا اگر خانواده دو فرزند داشته باشد، شرایط سخت‌تر است. هر دو باید از چیزهایی بزنند یا شاید یکی باید کامل برای دیگری بگذرد. گاهی فرزند بزرگ‌تر که به کنکور نزدیک‌تر است، اولویت پیدا می‌کند و هزینه‌های فرزند کوچک‌تر کاهش می‌یابد.

گاهی نیز برعکس، خانواده ترجیح می‌دهد روی کودک کم‌سن‌تر سرمایه‌گذاری کند؛ تصمیم‌هایی که آنان نیست و مشکلات جانی به وجود می‌آورد. به اینها باید تفریح را هم اضافه کرد. وقتی بلیت سینما ۲۰۰ هزار تومان است، فقط باید روزهای سه‌شنبه و یا بلیت نیم‌په‌ا به سینما رفت؛ تازه آن هم خرج زیادی روی دست می‌گذارد. برای یک روز شهریارِی تا چند میلیون تومان باید در نظر گرفت. خانواده و فرزند ناچارند تعداد این تجربه‌ها را محدود کنند. در نتیجه بخشی از حال و هوای کودکی که زمانی با گردش، بازی، تجربه‌های جمعی و خاطره‌سازی تعریف می‌شد، آرام‌آرام جای خود را به خانه‌نشینی و سرگرمی‌های کم‌هزینه‌تر می‌دهد.

در زلزله‌های ۲۴ ژوئن ۲۰۲۶ و زونولا با بزرگی ۷.۲ و ۷.۵ که به فاصله

۳۹ ثانیه رخ دادند، گسل سن‌سیاستین در شمال مرکزی این کشور دچار گسیختگی شد. تا روز دوم پس از حادثه بیش از ۲۰۰ نفر کشته گزارش شده و برآورد می‌شود کل تلفات ممکن است هزاران نفر باشند. در این سانحه، بحران طولانی‌مدت چندلایه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به عنوان یک عامل افزایش‌دهنده آسیب‌پذیری در یک رویداد طبیعی عمل کرد. در زلزله‌های ۲۴ ژوئن، آزادسازی انرژی در امتداد سامانه امتدالغز راستگرد بسیار زیاد بود. هم‌زمان مقیاس عظیم فروپاشی ساختمان‌ها و خرابی گسترده شبکه برق، مستقیماً با بیش از یک دهه وخامت شدید نهادی، اقتصادی و زیرساختی مرتبط است. تخریب سیستماتیک و مزمن شهرها -محیط ساخته‌شده- عامل اصلی فروریختن ساختمان‌های بلندمرتبه در بخش‌های متراکم شهری مانند اتانامیرا، لوس پالوس گراندس و جنوب شرقی کاراکاس، به فرسایش طولانی‌مدت نظارت مهندسی و زنجیره‌های تأمین مصالح مربوط است. اعمال دقیق استانداردهای لرزه‌ای ساختمان -مانند ضوابط COVENIN و زونولا- در مقایسه با بقای گسترده نیروهای اولیه‌تر نبود. بخش‌های مهندسی شهرداری دچار خروج گسترده نیروهای کارشناسی شدند و تعداد کمی از پرسنل واجد شرایط برای اجرای بررسی‌های طراحی یا بازرسی‌های میدانی باقی ماندند. کیفیت مصالح به‌شدت پایین آمد، مداخله، تحریم و محاصره آمریکا علیه زونولا که در ژانویه ۲۰۲۶ به رایش رئیس‌جمهور این کشور انجامید، زونولا را بسیار ضعیف کرده است. سال‌ها کمبود شدید، تورم شدید و انحصار دولتی بر تولید فولاد و سیمان، پروژه‌های ساختمانی را مجبور به تکیه بر مصالح غیراستاندارد کرد. ساخت بناهای غیررسمی یا بدون سند رایج شد.

گسترش رشد نامنظم شهری و بحران اقتصادی با مهاجرت داخلی از روستا به شهر و از محله به شهر مربوط بود و منجر به آسیب‌پذیری شدید در سکونتگاه‌های غیررسمی شد. محله‌های حاشیه‌نشین پیرامون و داخل شهرها ساخته شد که زیستگاه میلیون‌ها و زونولایی با خانه‌های خودساخته و چندطبقه با مصالح بنایی در فواصل نامشخص در دامنه‌های ناپایدار تپه‌های اطراف کاراکاس و لا گویرا هستند. گزارش‌های اولیه نشان می‌دهد این بناهای غیرمهندسی‌ساز، صرفاً نقلی‌اکثراً بدون ستون و تیرهای مهار، دچار شکست‌های فوری در دیوار و فروریختگی گسترده در زلزله شدند.

زمین‌لغزش در دامنه تپه‌ها تحت تأثیر جنبش زمین در زلزله و شهرسازی بدون زیرساخت‌های اساسی شامل زهکشی شهری رخ داده است. نشت آب

مراسم شام غریبان ابعبدالله الحسین(ع) و ۲۲ تن از یاران باوفایش با حضور عزاداران حسینی و خانواده معظم شهدا در مدرسه شجره طیبه شهروستان میناب برگزار شد. عکس: محمد رسول‌میرادی، ایرنا

دلایل اجتماعی آسیب‌پذیری زلزله‌های و زونولا

مهدی زارع

همراه با لرزش شدید زمین باعث زمین‌لغزش عظیم در دامنه‌های شیب‌دار شد. فروپاشی تأسیسات عمومی ضروری و از کار افتادن آبی شبکه برق، مخبرات و شبکه‌های آب بلافاصله پس از زلزله اصلی، فقط نتیجه زلزله نبود، بلکه نقطه شکست سیستم‌هایی بود که سال‌ها در آستانه خرابی بودند. شبکه انتقال برق و زونولا سال‌ها از کمبود سرمایه‌گذاری و خاموشی رنج می‌برد. ششوک لرزه‌ای فورا پست‌های برق فرسوده و تقویت‌نشده را از کار انداخت و مناطق فاجعه‌زده را در ساعات طلایی اولیه و حیاتی جست‌وجو و نجات به تاثرکی مطلق فرو برد. برای کاهش انفجارها، مقامات مجبور به تعطیلی شبکه‌های گاز شدند، اما مهار آتش از همان ابتدا فلج شد. به دلیل کمبود مزمن و چندانسه آب شهری و ایستگاه‌های پمپاژ فرسوده، امدادگران با ششیرهای آتش‌نشانی خشک مواجه شدند که ظرفیت آنها را برای کنترل آتش‌سوزی‌های پس از زلزله به‌شدت محدود می‌کرد.

هنگامی که یک فاجعه عظیم رخ می‌دهد، تاب‌آوری یک کشور با ظرفیت مدیریت عمومی، تدارکات پزشکی و ذخایر احتیاطی آن تعیین می‌شود که همه آنها به دلیل محدودیت‌های اقتصادی و زونولا به‌شدت کم شده‌اند. مراکز پزشکی اصلی در مرکز و زونولا پیش از فاجعه با کمبود شدید سازه، تجهیزات و تدارکات پزشکی مواجه بودند. هجوم تکه‌پاتی هزاران بیمار ترومایی، اتاق‌های اورژانس را کاملاً پر کرد و میزان مرگ‌ومیر ناشی از جراحات قابل درمان را افزایش داد. مهاجرت بیش از هفت میلیون نفر از زونولا شامل متخصصان بسیار ماهر -مهندسان سازه، متخصصان ترومای پزشکی و بافند مدنی- در دهه اخیر رخ داده است.

حافظه نهادی و ظرفیت عملیاتی مورد نیاز برای هدایت یک واکنش تخصصی جست‌وجو و نجات شهری به‌شدت کاهش یافت. خسارت سنگین ساختاری به فرودگاه بین‌المللی سیمون بولیوار در لا گویرا، همراه با مشکلات تعمیر و نگهداری از پیش موجود در شریان‌های حمل‌ونقل کلیدی مانند بزرگراه کاراکاس-لا گویرا که با پل‌های آسیب‌پذیر متکی است، بلافاصله

گزارش خوانی

زنان امدادگر؛ مرهم لحظه‌های رنج

با هفته‌ها بعد، دوباره نیروهای داوطلب را می‌بینند و با لبخند و قدردانی از کنارشان عبور می‌کنند. از سوی دیگر، این واقعیت تلخی است که از جنگ در شهرها و تهران به جا مانده، شاید زخم جسم بهبود یابد، ولی پشت هر ساختمان ویران‌شده و هر عملیات آواربرداری، زخمی وجود داشت که با چشم دیده نمی‌شد؛ زخمی که نه در بتن‌های شکسته، بلکه در ذهن و روان بازماندگی‌ها جا می‌گرفت و تعداد زیادی روح‌های آسیب‌دیده در اطراف هر بمب و موشکی به جا می‌ماند. در این میان، کودکان بیش از دیگران آسیب می‌دیدند و اعضای دوام با کمک روان‌شناسان و داوطلبان تلاش می‌کردند با بازی، گفت‌وگو و ایجاد فضایی آرام، از شدت اضطراب کودکان بکاهند.

چند لحظه

وقتی موشک به محدوده‌ای در منطقه ۶ تهران، حوالی کنیه یهودیان خورد، ساعت حدود سه‌ونیم بامداد بود. «خانم جمیلی» می‌گوید: «زنانی را می‌دیدم که فقط چند تکه لباس را در پارچه‌ای پیچیده و در دست گرفته بودند. بعضی‌ها حتی کفش به پا نداشتند. شوک حادثه آن‌قدر سنگین بود که نمی‌دانستند باید کجا بروند و چه کاری انجام دهند. هنوز بسیاری از دستگه‌ها در حال سازماندهی عملیات بودند که یک خودروی وانت در محل حاضر شد و میان حادثه‌دیدگان جای، قهوه و عدسی توزیع کرد. هیچ‌کس به فکر سینه‌بند نبود، اما مردم از راه رسیدن بودند تا به هم کمک کنند». یکی از زنان ساکن همان محله و از مدیران حوزه پرستاری پس از دیدن فعالیت اعضای دوام، داوطلبانه اعلام آمادگی کرد و همان روز به جمع نیروهای امدادی پیوست یا پیرمردی آسیب‌دیده که مدام می‌گفت: «اول به کسانی برسید که بیشتر آسیب دیده‌اند».

جنگ فقط روایت خانه‌های ویران‌شده و خانواده‌های آواره نیست؛ در دل هر عملیات، امدادگرانی نیز حضور دارند که ساعت‌ها میان آوار، اضطراب

یک میکروب

مربخ‌نورد «پرسپورینس» ناسا نشانه‌های تازه‌ای از مولکول‌های پیچیده کرینی را در سنگ‌های مربخ شناسایی کرده است؛ موادی که می‌توانند با حیات میکروبی باستانی ارتباط داشته باشند. این کشف در رودخانه‌ای که یک‌میلارده سال پیش آبش را به دهانه «جزرو» در مریخ منتقل می‌کرد، رخ داده است. این کربن موسوم به «کربن ماکرومولکولی» در سنگ‌های کلی این منطقه شناسایی شد.

نکته‌خوانی

جنگ روایت‌ها

و سرنوشت حقیقت

احمد افروز؛ جنگ روایت‌ها را می‌توان رقابت میان بازیگران مختلف برای تعریف واقعیت و ارائه تفسیری مطلوب از رویدادها دانست. در این میدان، آنچه اهمیت پیدا می‌کند صرفاً وقوع یک حادثه نیست، بلکه چگونگی بازنمایی، تفسیر و انتقال آن به افکار عمومی است. بسیاری از رویدادهای سیاسی، امنیتی، اجتماعی و حتی اقتصادی، پیش از آنکه در حافظه تاریخی ثبت شوند، در ذهن مخاطبان از طریق روایت‌ها معنا می‌یابند. به همین دلیل، روایت‌ها اغلب نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری قضاوت‌ها، نگرش‌ها و تصمیم‌های عمومی ایفا می‌کنند. تحولات فناورانه دهه‌های اخیر، به‌ویژه گسترش اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های دیجیتال، ساختار سنتی تولید و توزیع اطلاعات را دگرگون کرده است. در گذشته، رسانه‌های رسمی نقش اصلی را در انتقال اخبار بر عهده داشتند، اما امروز هر شهروندی که به یک تلفن همراه و اینترنت دسترسی داشته باشد، می‌تواند تولیدکننده محتوا و روایت‌گر یک رویداد باشد. این تحول اگرچه فرصت‌های ارزشمندی برای گردش آزاد اطلاعات، افزایش شفافیت و مشارکت عمومی فراهم کرده است، اما هم‌زمان زمینه را برای انتشار اطلاعات نادرست، اخبار جعلی، عملیات روانی و دستکاری افکار عمومی نیز مهیا کرده است. در چنین فضایی، سرعت انتشار اطلاعات گاه از دقت و صحت آن پیشی می‌گیرد. یک تصویر، یک ویدئو یا حتی جمله کوتاه می‌تواند ظرف چند دقیقه میلیون‌ها نفر را تحت تأثیر قرار دهد و برداشت آنان از نسبت به یک رویداد شکل دهد. در این میان، واقعیت اغلب قربانی شتاب‌زدگی، هیجان و رقابت برای جلب توجه می‌شود. از همین رو، بسیاری از کارشناسان ارتباطات معتقدند عصر حاضر بیش از هر زمان دیگری نیازمند بازتعریف مفهوم مسئولیت رسانه‌ای است.

رسانه‌ها در دوران جنگ روایت‌ها دیگر فقط تالان بی طرف اخبار نیستند؛ آنان به بازیگران فعال این میدان تبدیل شده‌اند. انتخاب تیترو، گزینش تصاویر، نحوه تنظیم گزارش‌ها، ترتیب انتشار اخبار و حتی واژگانی که برای توصیف یک رویداد به کار می‌روند، همگی می‌توانند در شکل‌گیری ادراک مخاطبان نقش داشته باشند. در نتیجه، مرز میان اطلاع‌رسانی و روایت‌سازی روز به روز باریک‌تر و پیچیده‌تر شده است. نمونه‌های متعددی از بحران‌های بین‌المللی سال‌های اخیر نشان داده‌اند دولت‌ها، سازمان‌ها و گروه‌های مختلف، بخش قابل توجهی از منابع و ظرفیت‌های خود را صرف مدیریت روایت می‌کنند. آنان به‌خوبی دریافته‌اند در بسیاری از موارد، پیروزی در عرصه افکار عمومی می‌تواند تأثیری ماندگارتر از موفقیت در میدان‌های سنتی داشته باشد. در دنیایی که میلیون‌ها نفر اخبار خود را از شبکه‌های اجتماعی دریافت می‌کنند، کنترل روایت گاه از کنترل جغرافیا نیز مهم‌تر تلقی می‌شود. اما مهم‌ترین چالش این وضعیت، مسئله مرجعیت حقیقت است. هنگامی که روایت‌های متعدد و گاه متضاد به‌طور هم‌زمان در فضای رسانه‌ای منتشر می‌شوند، تشخیص واقعیت برای مخاطبان دشوارتر می‌شود. در چنین شرایطی، افراد اغلب به روایت‌هایی که برایشان پدید می‌آید تکیه می‌کنند که با باورهای پیشین یا گرایش‌های سیاسی و اجتماعی آنان همخوانی بیشتری دارد. نتیجه این روند می‌تواند افزایش شکاف‌های اجتماعی، گسترش قطبی‌سازی، تضعیف گفت‌وگوی عمومی و کاهش اعتماد به نهادهای رسانه‌ای و اجتماعی باشد. در برابر این چالش، نقش رسانه‌های حرفه‌ای و مسئول بیش از هر زمان دیگری اهمیت پیدا می‌کند، رسانه حرفه‌ای، رسانه‌ای است که به‌جای رقابت در هیجان‌آفرینی یا جانبداری افراطی، حقیقت‌جویی، دقت، توازن و راستی‌آزمایی را در اولویت قرار دهد. هم‌زمان ارتقای سواد رسانه‌ای شهروندان نیز ضرورتی انکارناپذیر به‌شمار می‌رود. جامعه‌ای که توانایی تشخیص منابع معتبر، ارزیابی اخبار و تحلیل روایت‌های مختلف را داشته باشد، کمتر در معرض فریب اطلاعات نادرست و عملیات روانی قرار خواهد گرفت. آموزش تفکر انتقادی، تقویت فرهنگ پرسشگری و توسعه سازوکارهای راستی‌آزمایی، از مهم‌ترین ابزارهای مقابله با آشفتنگی اطلاعاتی عصر حاضر هستند. بی‌تردید، آینده قدرت در جهان بیش از آنکه در میدان‌های سنتی رقم بخورد، در عرصه ادراک، معنا و روایت شکل خواهد گرفت. در چنین جهانی، ملت‌ها، نهادها و رسانه‌هایی موفق‌تر خواهند بود که علاوه

بر توان روایتگری، از سرمایه‌ای ارزشمندتر به نام اعتبار و حقیقت برخوردار باشند. جنگ روایت‌ها همچنان ادامه خواهد داشت، اما سرنوشت نهایی این نبرد را نه حجم صداها، بلکه میزان پایبندی به حقیقت، عقلانیت و آگاهی تعیین خواهد کرد.

۴۹۱ نماد

۴۹۱ نماد و عنصر این‌های مرتبط با ماه‌های محرم و صفر در فهرست ملی میراث ناملموس کشور و تعزیه در فهرست آثار یونسکو به ثبت رسیده است. از مجموع ۴۹۱ عنصر آیینی محرم و صفر، ۴۸۰ عنصر مرتبط با این‌های محرم و صفر در فهرست معرفی ۱۱ عنصر در فهرست در خطر ثبت شده است. به گزارش ایرنا، در رویکرد یونسکو، معیار اصلی اهمیت یک عنصر، نقش آن در ایجاد حس هویت و تداوم فرهنگی، مشارکت فعال جامعه در پاسداری از آن و انتقال آن به نسل‌های آینده است.